



Elinkeino-, liikenne- ja  
ympäristökeskus

# Yksivuotiset toimenpiteet & maastokatselmoinnit

16.4.2024

Mira Kukkola  
Pohjanmaan ELY-keskus



# Yksivuotiset toimenpiteet

## Kunnostusraivaus

450 €/ha

## Aitaustoimenpide

1500 €/ha

## Petoaitaustoimenpide

2400 €/ha

### Mainitaan ja perustellaan hoitosuunnitelmassa

- Tarvittaessa hoitosuunnitelman päivitys ja sen hyväksyttäminen

### Toteutus lohkolla kerran sopimuskauden aikana

- Maksetaan hakuvuonna

### Katselmoidaan hakuvuonna

- Varmistetaan alueen tukikelpoisuus
- Toimenpiteen tarpeellisuus
- Tarvittaessa selvityspyyntö, kuva valmiista toimenpiteestä

### Toteutus

- Aitaus 31.12 mennessä (perua voi 15.1. asti)
- Kunnostusraivaus 30.4. mennessä (perua voi 15.5. asti)

*Ei tule sekoittaa hoitoon  
kuuluvaan ylläpitöraivaukseen*

# Kunnostusraivaus

- Uusi peruskunnostettava kohde tai lisäala
  - Kunnostuksen tarve ennen laidunnusta tai niittoa
- Sopimuksessa oleva lohko, jolle jäänyt tiheikköjä suunnitellusta hoidosta huolimatta
  - Hoitoa ja ylläpitöraivausta ei ole laiminlyöty
- Eläinlajin vaihdoksesta tuleva raivaustarve
- Toteutusaika 30.4. saakka (tukivuosi)\*
  - Huom. lintujen pesimäajan rauhoitus 15.4.—31.7.
  - Maksu kokonaan toisessa maksuerässä\*

*Uutta 2024 \**



# Kunnostusraivausta ei voida myöntää, jos..

- Haettu ala ei täytä tuen ehtoja
  - Ala ei kehity raivauksen myötä
- Ala on jo aiemmin kunnostusraivattu tai ylläpitoraivauksen puutteesta umpeutunut
- Tarvittavat raivaukset pieniä
  - Toteutus vuotuisina ylläpitoraivauksina
- Raivauksen tarkoitus ruovikon, vadelman tai horsman niitto



# Aitaustoimenpide

- Uusi sopimusalue
- Vanha alue, aita huollosta huolimatta uusimisen tarpeessa tai eläinlaji vaihtuu
- Aidan ei ole pakko olla lohkon ympäri\*
  - Niemekkeen aitaaminen mantereesta
  - Veden puoleista sivua ei tarvitse aidata
- Kiinteä aita, joka kestää koko sopimuskauden
  - Tolpat ja kaksi lankaa tai verkko
  - Vahvat nurkkatolpat, tolpat tarpeeksi tiheässä
  - Itsetehdyt tolpat ja lasikuitutolpat ok
  - Ei vain puusta puuhun
- Aita voi mennä myös tukikelvottoman alan puolella



# Aitaustoimenpidettä ei voida myöntää...

- Mökkitonttien aitaamiseen
- Siirrettäviin väliaitoihin (lohkoaidat)
- Jos aita kerätään pois (langat saa kerätä)
- Uusitaan vain tolpat, verkko hyödynnettävissä
- Jos aita on korjattavissa tai vain osa on huonoa
- Vanhan aidan huolto laiminlyöty
- Jos aitamateriaalin ei katsota kestävän tukikautta
- Aidan sille osalle, jota on tuettu jo muusta rahoituksesta



# Petoaitustoimenpide

- Tarve voi tulla yllättäen, ei tarvitse olla mainittuna hoitosuunnitelmassa
- Suurpetouhka
  - Luken havainnot tai paikallinen tieto
  - Ei ole tarvinnut tapahtua aiempaa vahinkoa
- Uusi aita, kaikki sivut aidattava
- Selvitys mistä materiaalit hankittu
  - Tuplarahoituksen varmistus
- Tuki hehtaarikohtainen, maksetaan hyväksytyn alueen mukaan
- Riistakeskuksen ohjeiden mukainen
  - Ohje päivittymässä keväällä (Kelluva petoaita?)



Kuva: Riistakeskus

# Petoaitaustoimenpidettä ei voida myöntää, jos..

- Petoaidalle saatu muuta tukea, tekeminen jäänyt kesken
- Aita on toteutettu jo aiemmin
- Tavanomaista aitaa vain vahvistettu
- Portin toteuttaminen muulla rahoituksella
- Vain osa alueesta aidataan



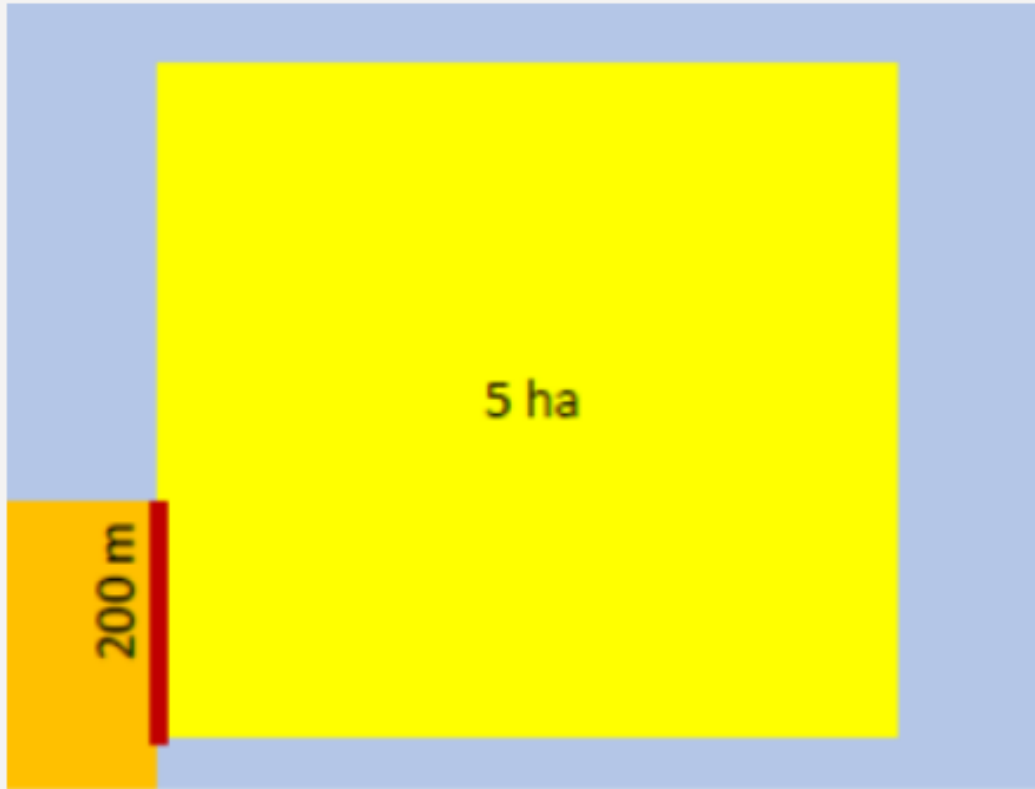
Kuva: Riistakeskus



# Muutos aitauskorvauksen maksuun 2024 \*

- Jos aita tehdään lohkon ympäri
  - Tuki 1500 €/ha
- Jos aita ei tehdä lohkon ympäri
  - Tuki suhteutetaan aidan pituuteen lohkon kokoon nähden
- Nyt myös ns. pätkäaitojen rahoitus on mahdollista
  - Esim. niemekkeen erottaminen mantereesta
  - Ei rahoiteta takautuvasti
- Ilmoita aidan pituus hakuvaiheessa
  - Huomioi, että isompaa korvausta ei voida maksaa kuin on haettu!

## Esimerkki 1: Yhden lohkon aitaus



Lohko, jolle lyhyt aita kohdistuu, on yksi peruslohko 5 hehtaarin niemekkeessä, johon tarvitaan 200 metriä aita erottamaan niemeke mantereesta.

**Pinta-ala:**  $5 \text{ ha} \times (200 / 894) = 1,12 \text{ ha}$

- 5 ha = niemekkeen koko
- 200 = aidan pituus
- 894 = 5 ha alan laskennallinen kehämitta eli  $4 \times \sqrt{5 \text{ ha}} \times 100$ , jossa 100 on kerroin.
- 1,12 ha = osittain aidatun alueen pinta-ala saadaan laskemalla aidatun alueen osuus lohkon laskennallisesta kehämistä.

**Aitaukorvausta maksetaan:**  $1,12 \text{ ha} \times 1500 \text{ e/ha} = 1680 \text{ euroa}$ .

# Kaksinkertainen rahoitus

- Yksivuotista toimenpidettä ei myönnetä, jos sitä on rahoitettu muuta kautta
- Metsähallituksen alueissa selvittävä tuenhakijan ja MH:n vastuut
  - Kenen vastuulla ja hallinnassa aitaus ja raivaus
    - Vuokrasopimuksessa vastuut ja velvollisuudet
  - Jos tuenhakijan vastuulla, voi hakea yksivuotisia toimenpiteitä



# Hakeminen

- Hakeminen Vipussa tukihaun aikana tai muutosvaiheessa
- Muutosvaiheessa 2.10. asti voit
  - Lisätä/perua toimenpiteen
  - Muuttaa kasvulohkon rajoja (kunnostusraivaus)
- Muutosmahdollisuus lukittuu, kun tilalle ilmoitetaan katselmointiajankohta
  - Muutokset kunnan kautta



# Kunnostusraivaustoimenpiteen ilmoittaminen Vipu-palvelussa



## Kasvulohkot

A 1,73 ha

Kasvi

Ympäristösopimusala, puustoinen tai muu ala

Luomun vaihe

1. vuoden siirtymävaiheessa

Ympäristökorvauksen toimenpiteet

Aitaus-toimenpide

Aidan pituus

252 m

Lisätiedot

Lisää uusi kasvulohko

Piirrä kunnostusraivaus-  
toimenpiteestä oma  
kasvulohko, lisää kasvi  
tiedot ja tallenna.



## Lisää kasvitiedot

Lisää kasvulohkoille kasvitiedot.

✓ Kaikilla lohkoilla on kasvitiedot

A

B



Kasvulohko B 0,28 ha



Kasvi \*

Ympäristösopimusala, puustoinen tai n

Luomun vaihe \*

Ei ole luomutuotannossa

Ympäristösopimusalan toimenpiteet

- Kunnostusraivaus -toimenpide
- Aitamis -toimenpide
- Petoaita -toimenpide

Lisätiedot

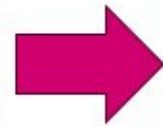


# Aitaus- ja petoaitaustoimenpiteen ilmoittaminen Vipu-palvelussa

**Uutta!** aitaus- ja petoaitaustoimenpiteen ilmoittamisen yhteydessä ilmoitetaan aidan metrimäärä. Sen voi ilmoittaa kahdella tapaa:

- Kokonaismetrimäärä jollekin lohkoista, jotka aidataan.
- Erikseen jokaiselle aidattavalla lohkolle osuva metrimäärä aidasta

Metrit voi mitata Vipun karttatyökalun avulla ”mittaa etäisyys (oikean alareunan työkalut)



Lähde: Riikka Klemola  
Ruokavirasto

Hae aitaustoimenpide kaikille aitausten sisään jääville peruslohkoille = maksurasti

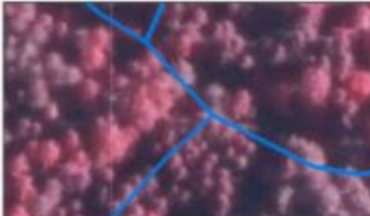
Palaa hakemuksen/ilmoituksen valintaan Hae/ilmoita - Peltotukien haku

Täyttöohjeet Tulosta yhteenveto

Lohkotiedot Hakijan tiedot Haettavat tuet Lohkotietojen yhteenveto Maatil

Peruslohkolista

52	Poik	0,36
.53	Kc	0,49



A 1,73 ha

Kasvi \*  
Ympäristösopimusala, puustoinen tai muu ala

Luomun vaihe \*  
1. vuoden siirtymävaiheessa

Ympäristökorvauksen toimenpiteet

- Aitaus-toimenpide
- Kunnostusraivaus-toimenpide
- Petoaitaus-toimenpide

Ilmoita ko. kasvulohkolle tarvittavan aidan pituus metreinä.

Aidan pituus \*  
 m

Pakollinen kenttä: \*

Peruuta Tallenna

Metrimäärän ilmoittaminen pakollista. Mikäli lohko aitausten sisällä ilmoita pituudeksi nolla.

# Yksivuotisten toteutus ja hoidon aloittaminen

Uuden alueen ensimmäinen sopimusvuosi voi olla ”kunnostusvuosi”

→ Hoitokorvaus alkaa vuodesta, jolloin laidunnus/niittohoito alkaa

## Ensimmäinen vuosi

- Kunnostusraivaus
  - Aitaus
  - Ei keretä laiduntaa/niittää
- Lohko hyväksytään sopimukselle
- Maksetaan yksivuotiset toimenpiteet
- Hoitokorvaus peruttava 31.1. mennessä ilmoittamalla siitä ELY-keskukseen

## Toinen vuosi →

- Laidunnus/niittohoito alkaa
- Hoitokorvaus

Hoitosuunnitelman mukainen laidunnus tai niitto ja niittojätteen korjuu on tehtävä sopimusvuonna viimeistään 15.9.





Elinkeino-, liikenne- ja  
ympäristökeskus

# Maastokatselmoinnit



# Maastokatselmointi

- Sopimusalueen hallinnollinen tarkastus
  - Ei valvontaa
- Tukikelvoton ala rajataan pois sopimukselta
  - Vältetään mahdollisilta takaisinperinnöiltä
- Kaikki alueet katselmoidaan (Moma ja kosteikko)
  - Ennen toisen vuoden ensimmäistä tukimaksua
  - Yksivuotiset toimenpiteet hakuvuonna
- Tähän mennessä molemmissa ELY:issä katselmoitu n.80% vuonna 2023 haetusta pinta-alasta



# Mitä maastokatselmoinnilla katsotaan?

- Tutustuminen kohteeseen ennen käyntiä
- Alueen tukikelpoisuus ja pinta-ala
  - GPS-pisteet ja paikkaan sidotut valokuvat
  - Pysyvä nurmi
- Yksivuotisten toimenpiteiden tarpeellisuus ja toteutus
- Hoitotoimenpiteiden arviointi
  - Laidunpaine, ylläpitoraivaus
- Ohjeistus ja keskustelu tuenhakijan kanssa
  - Hoito, yksivuotiset jne.

*Onko alue hoidosta hyötyvää?*

*Aarin sääntö*



# Millaista aluetta on rajattu pois?

- Tukikelvotonta aluetta
  - Metsät (tukkikuusikot, varpuvaltaiset jne.)
  - Kalliot, kivikot, hietikot ja vesialueet
  - Hoitamattomat ruovikot
  - Märät, suomalaiset alueet
- Puutteellisesti hoidetut alueet
  - Alhainen laidunpaine
  - Puutteellinen ylläpitoraivaus
- Väärin piirretyt ja ilmoitetut lohkot
  - Lohkojen rajat korjattu vastaamaan todellisuutta
- Aiemmin vain raivauksella hoidetut



# Saisiko alan takaisin sopimukselle?

- Katselmointihetkellä tukikelvoton ala
  - Puustoiset alat → Kunnostusraivaus? Onko edellytyksiä kehittyä sopimuskohteeksi? Vai parempi jättää luonnontilaan?
  - Hoitamattomat ruovikot → Hoidettuna ok sopimukselle
  - Märät, suomalaiset alueet → Onnistuisiko eri eläinlajeilla?
- Puutteellisesti hoidetut alueet
  - Alhainen laidunpaine → Laidunpaineen nosto
  - Ylläpitoraivauksen laiminlyönti → Raivaus

Maastokatselmoinnilla on monta pohdittavaa asiaa, jotka määrittelevät voidaanko ala ottaa sopimukselle.



# Mitä maastokatselmoinnin jälkeen?

- Sopimuskäsittelijä
  - Tekee tarvittavat pinta-alakorjaukset ja muistiinpanot katselmoinnista
  - Sopii mahdollisista lisäyksistä tai muutoksista hoitotoimenpiteisiin
- Maastokatselmointiraportti ja katselmoinnilla otetut kuvat viljelijälle
- Mahdollisten pinta-ala muutosten huomiointi tuen maksuun
  - Pienemmän mukaan hakuvuodesta
  - Suuremman mukaan seuraavasta vuodesta
  - Maksetun tuen takaisinperintä
  - Pysyvän nurmen alan muutokset vaikuttaa myös suoriin tukiin

## Katselmoinnista ilmoittaminen

- Max 14 vrk ennen katselmointia

## Maastokatselmointi

- Muistiinpanot, Kuvat, GPS-pisteet

## Karttakorjaukset ja muistiinpanot

- Tarvittaessa karttakorjaukset → Digitointi

## Maastokatselmointiraportti tuenhakijalle

- Huomiot ja kuvat alueesta, hyväksyttävä alue

## Sopimuskäsittely → Päätös tuenhakijalle

- Vaikutus tukeen/takaisinperintä
- Oikaisuvaatimus (katselmointi ja sopimus)





# Yhteystiedot

## Pohjanmaan ELY, sopimuskäsittelijät

- Mira Kukkola 0295 028 031 (Kokkola)
- Reetta Paavola 0295 027 087 (Kokkola)
- Heidi Häggblom 0295 016 417 (Kokkola)
- Meiju Tikkanen 0295 028 576 (Vaasa)

Sähköpostit etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi